

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Власенко В. М. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Дегтярьов С. І. (Суми, Україна), д-р іст. наук;
Камберова Р. (Софія, Болгарія), канд. філол. наук;
Король С. М. (Суми, Україна), канд. політ. наук;
Куліш А. М. (Суми, Україна), д-р юрид. наук;
Лобко Н. В. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Нестеренко В. А. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Піскун В. М. (Київ, Україна), д-р іст. наук;
Рамач Я. (Нові Сад, Сербія), д-р іст. наук;
Семенов В. М. (Суми, Україна), канд. наук із держ. упр.;
Теліженко Л. В. (Суми, Україна), д-р філос. наук.

Рекомендовано до видання вченою радою юридичного факультету
Сумського державного університету
(протокол № 10 від 07.04.2016 року)

Особистість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення : матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. : у 2 част. (Суми, 18 квітня 2016 р.) / ред. колегія : В. М. Власенко, С. І. Дегтярьов, Р. Камберова та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2016. – Ч. 1. – 168 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ВНЗ і наукових установ, виголошені в рамках II Міжнародної науково-практичної конференції «Особистість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення» (Посвідчення УкрІНТЕІ № 699 від 22 грудня 2015 р.), присвячені актуальним питанням суспільно-гуманітарних наук.

На обкладинці використано мапу «Русь, Московія і Тартарія» фламандського картографа XVI ст. Абрахама Ортелія.

ПРОНИКНЕННЯ РОСІЙСЬКОГО КАПІТАЛУ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ

Україна серед усіх пострадянських республік є одним з пріоритетних напрямків експансії російського капіталу. Це обумовлено політичними та економічними інтересами російського бізнесу. У стратегічній перспективі Москву насамперед цікавлять транзитні можливості України (газо- і нафтотранспортні та електроенергетичні), а як завдання-максимум – її інтеграція в російський економіко-політичний простір. Це сильно впливає на внутрішню та зовнішню ситуацію в Україні, гальмує її розвиток.

Мета роботи полягає в аналізі етапів проникнення російського капіталу в Україну, визначенні позитивних та негативних аспектів цієї присутності.

Розпад Радянського Союзу мав величезні наслідки для національних економік. Колись єдина економічна система перестала існувати. Опинившись в нових умовах існування, країни почали активно розбудовувати новий формат співпраці, головну роль в якому відводилася збереженню кооперації. Зіткнувшись з аналогічними проблемами, Росія намагається не лише продовжити виробничу кооперацію, але й проникнути на ринки пострадянських республік шляхом отримання контролю над стратегічними промисловими об'єктами. Це давало змогу не лише повністю контролювати виробничий цикл, але й впливати на політику новопроголошених республік. Першочергову увагу до себе привернула енергетика, оборонний комплекс та машинобудування. Рівні проникнення визначалися як державними корпораціями, так і приватними фірмами.

Умовно можна виділити три періоди проникнення:

1. 1995-2002 рр. – активне проникнення в паливно-енергетичний комплекс та ЗМІ;
2. 2002-2004 рр. – розширення присутності в машинобудуванні, електроенергетиці та ЗМІ;

3. 2005-2009 рр. – інтерес до чорної металургії та фінансової сфери.

Їх поетапність закономірна. Росія починає фінансове проникнення з сфер, що є традиційними для її економіки. Маючи величезні енергетичні ресурси, вона активно поширює свої представництва на території України, що поступово починають брати під свій контроль інші важливі галузі промисловості. Закріпившись в енергетичній сфері вона переорієнтовує свій капітал на чорну металургію та машинобудування. Паралельно цьому відбувається розбудова власних чи взяття під контроль вже існуючих засобів масової інформації. Завершенням цих процесів стало формування фінансових установ, що замикали на собі контроль значного сектору української промисловості.

Сьогодні наміри таких дій очевидні. Євроатлантичний вектор зовнішньої політики України – головна причина підвищеної уваги Росії до окремих галузей економіки України. Закріпившись у цих секторах, Росія отримала відчутні важелі для економічного контролю України. Ми можемо багато говорити про глобалізацію міжнародної економіки, проте політична складова міжнародної політики вносить свої корективи. Економічне співробітництво України та Російської Федерації не є виключно економічним та не може сьогодні розглядатися окремо від політики. Як приклад, проникнення українського капіталу в економіку Росії менше та не є паритетним. Хоч за міжнародною практикою країни партнери завжди прагнуть дотримуватися паритетної присутності. Україна представлена лише в сферах переробної промисловості, трохи машинобудування (пов'язане з виробництвом літаків АН).

Усі ключові галузі Російської Федерації перебувають виключно під державним контролем. Москва активно використовувала фактор своєї фінансової присутності і в цілях витіснення українських виробників зі світових ринків. Купуючи українські конкурентні підприємства, вона часто зупиняла їх роботу, а поставки товарів на ринки

організувала за рахунок продажу своїх виробів. Причини цього сьогодні нам зрозумілі – поступова дестабілізація ситуації в Україні з метою досягнення власних інтересів.

Отже, стратегія активізації інвестиційного та інноваційного співробітництва суб'єктів господарювання України і Росії має будуватися з урахуванням інтересів економічного розвитку обох країн та спиратися на принципи законності, економічної доцільності і відповідності проголошеним пріоритетам. Цю роботу необхідно будувати в умовах широкого політичного консенсусу еліт, а також з урахуванням викликів, породжених загостренням економічної кризи. Слід забезпечити стабільність правового регулювання міжнародного інвестування, трансферу технологій та інвестицій, порядку досудового врегулювання спорів. Необхідно узгодити механізми та оцінки визначення пріоритетних інвестиційних та інноваційних проектів промисловців обох країн з метою надання взаємної підтримки.

1. *Богомолов О.* Сложный путь интеграции России в мировую экономику / *О. Богомолов* // Мировая экономика и международные отношения. – 2003. – № 9. – С. 12.

2. *Евзеров Р.* Украина с Россией: вместе или врозь? / *Р. Евзеров.* – М.: Весь мир, 2000. – 243 с.

3. *Зиядуллаев Н.* Экономика стран Содружества в условиях глобализации / *Н. Зиядуллаев* // Вопросы экономики. – 2002. – № 3. – С. 21.

4. *Зиядуллаев Н.* Россия – Украина: стратегическое соперничество или партнерство / *Н. Зиядуллаев* // Экономист. – 2002. – № 5. – С. 9.

5. *Макогон Ю.* Внешнеэкономические связи Украины и России: инвестиционный аспект / *Ю. Макогон* // Экономика Украины. – 2003. – № 5. – С. 32.

6. *Хахлюк А.* Украина – транзитное государство / *А. Хахлюк* // Экономика Украины. – 2003. – № 1. – С. 19.